

UNIVERSITATEA DE STUDII EUROPENE DIN MOLDOVA
ȘCOALA DOCTORALĂ „ȘTIINȚE JURIDICE ȘI RELAȚII INTERNAȚIONALE”

Cu titlu de manuscris
C.Z.U.: 341.645.2(4):349.6(043.2)

TRIBOI MIHĂIȚĂ-CRISTINEL

**REGIMUL JURIDIC AL ARIILOR PROTEJATE LA NIVELUL UNIUNII EUROPENE -
JURISPRUDENȚA CJUE**

Specialitatea științifică: 552.08. DREPT INTERNAȚIONAL ȘI EUROPEAN PUBLIC

Rezumatul tezei de doctor în drept

CHIȘINĂU, 2023

Teza a fost elaborată în cadrul Școlii Doctorale „Științe Juridice și Relații Internaționale” a Universității de Studii Europene din Moldova.

Conducător științific:

GAMURARI Vitalie, Conferențiar universitar, Doctor în drept

Componența Comisiei de doctorat:

1. **Președinte - BURIAN Alexandru**, Prof. univ., Dr. hab. în drept;
2. **Conducător științific - GAMURARI Vitalie**, Conf. univ., Dr. în drept;
3. **Referent oficial - ZAHARIA Virginia**, Conf. univ., Dr. în drept;
4. **Referent oficial - LUCA Ala**, Conf. univ., Dr. în drept;
5. **Referent oficial - LÎSENCO Vladlena**, Conf. univ., Dr. în drept.

Susținerea publică va avea loc la data de 08.11.2023, ora 13:00, în ședința **Comisiei de susținere publică a tezei de doctor** din cadrul Școlii Doctorale ”Științe Juridice și Relații Internaționale” a Universității de Studii Europene din Moldova, mun. Chișinău, Chișinău, str. Gh. Iablocikin 2/1, Republica Moldova, Sala 200A.

Teza de doctor și rezumatul pot fi consultate la Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Biblioteca USEM și pe pagina web a ANACEC: (<http://www.cnaa.md>).

Rezumatul a fost expediat la ... octombrie 2023

**Președinte al Comisiei de susținere publică
a tezei de doctor:**

BURIAN Alexandru
Prof. univ., Dr. hab. în drept

Conducător științific:

GAMURARI Vitalie
Conf. univ., Dr. în drept

Autor:

TIBOI Mihăiță

© Triboi Mihăiță, 2023

CUPRINS

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII	4
CONȚINUTUL TEZEI	10
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI	17
BIBLIOGRAFIA	21
LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI	25
ADNOTARE (română, engleză, rusă)	26-28

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea temei de cercetare și importanța problemei abordate. În etapa actuală a dezvoltării societății, asigurarea interacțiunii sale optime cu mediul natural a devenit una dintre cele mai presante probleme globale cu care se confruntă umanitatea. Se caută tot mai mult un echilibru între interesele economice ale societății și conservarea mediului, inclusiv pentru generațiile viitoare. Prin urmare, un studiu al regimului juridic al ariilor protejate înseamnă înțelegerea procesului de influență a relațiilor de mediu asupra conținutului actelor și a normelor constituționale și juridice în ansamblu, iar, pe de altă parte, dezvoltarea posibilităților acestor norme privind relațiile de mediu, în specificul lor, poate contribui în mod semnificativ la dezvoltarea durabilă a societății.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemelor de cercetare.

Scopul și obiectivele tezei. *Scopul cercetării* este prezentat sub forma unei analize a literaturii de specialitate, a rapoartelor internaționale privind ariile protejate și a cazurilor examinate de CJUE privind aplicarea directivelor UE privind rețelele de arii protejate.

Obiectivele cercetării: sintetizarea literaturii în domeniul regimului juridic al ariilor protejate; analiza instituirii regimului juridic al ariilor protejate în cazul unor state ale UE; investigarea administrării și a managementului ariilor protejate; analiza infrastructurii instituționale a rețelelor de arii protejate la nivelul UE; rolul jurisprudenței și creșterea eficienței în implementarea directivelor privind păsările și habitatele; investigarea și analizarea juridică comparativă a reglementării ariilor protejate de către CJUE; importanța Hotărârilor CJUE, pentru punerea în aplicare a directivelor privind păsările și habitatele; elaborarea de concluzii, propuneri, recomandări pentru îmbunătățirea administrării ariilor protejate în cazul Republicii Moldova.

Baza metodologică a cercetării științifice. Lucrarea investighează regimul juridic al ariilor protejate la nivelul UE și rolul jurisprudenței europene în reglementarea ariilor protejate. În acest capitol se demonstrează necesitatea reglementării zonelor protejate, deoarece protecția biodiversității și a patrimoniului natural creează conflicte în ceea ce privește utilizarea și conservarea acestora, în special pe segmentele transfrontaliere. Importanța ariilor protejate transcende teritoriile și reglementările naționale. Soluțiile acestor conflicte trebuie justificate pentru grupurile de interes implicate și afectate, pentru a garanta legitimitatea și eficacitatea acestora din perspectiva interesului global comun, de a se insista pe menținerea biodiversității și ecosistemelor.

În cadrul cercetării, se susține legitimitatea soluțiilor de guvernare care se bazează atât pe justiția distributivă, cât și pe cea procesuală în ceea ce privește ariile protejate. Pe de o parte, distribuția consecințelor benefice și adverse ale guvernării ariilor protejate trebuie să fie justificată. Pe de altă parte, luarea deciziilor cu privire la ariile protejate trebuie să satisfacă așteptările cu privire la justiția procesuală a CEJ.

Se exemplifică aceste argumente, analizând Directiva privind habitatele Uniunii Europene și experiențele statelor în implementarea acesteia. La fel, teza demonstrează modul în care lipsa atenției față de justiția distributivă și procesuală a dus la conflicte care au întârziat punerea în aplicare a directivei și au subminat eficiența acesteia.

Recunoscând nevoia urgentă de a conduce tranziția la o dezvoltare cu adevărat durabilă, credem că grupurile care disting încă dimensiunile economice, sociale și de mediu ale activităților umane pot împiedica crearea condițiilor pentru o dezvoltare durabilă. Lucrarea noastră examinează modelele de referință pentru integrarea unor astfel de perspective economice, sociale și de mediu ale dezvoltării durabile, propunând o abordare sistemică. Luăm în considerare ariile protejate ca modele de dezvoltare durabilă printr-un studiu de caz, discutând (1) necesitatea integrării dimensiunilor economice, sociale și de mediu ale activității umane și (2) oportunitățile oferite de ariile protejate ca modele de referință pentru promovarea dezvoltării durabile pe teritoriul înconjurător. Concluziile evidențiază valoarea culturală a ariilor protejate ca modele de dezvoltare durabilă, care susțin guvernanta teritorială pe baza unei abordări sistemice.

Noutatea și originalitatea științifică a rezultatelor obținute. constă în efectuarea unei analize amănunțite și aprofundate a particularităților legale de instituirea și administrarea ariilor protejate la nivelul UE, atât din punct de vedere științific, cât și din punct de vedere practic (elaborarea recomandărilor CJUE). Rezultatul obținut poate contribui la o mai bună abordare legală și instituțională a ariilor protejate în Republica Moldova, material util legislatorilor de mediu din Republica Moldova și instituțiilor de mediu.

Problema științifică importantă soluționată. constau în dezvoltarea unor caracteristici distinctive ale administrării ariilor protejate, cu stabilirea ulterioară a reglementării lor legale în conformitate cu jurisprudența CJUE, în vederea aplicării lor practice adecvate în diverse situații juridice din Republica Moldova.

Semnificația teoretică. Prevede necesitatea și importanța analizei experienței CJUE și a statelor UE privind caracteristicile administrării ariilor protejate din punct de vedere legal și științific (dreptul

mediului, conservarea speciilor, conservarea habitatelor etc.). Rezultatele obținute în cursul cercetării științifice vor servi ca studiu pentru următoarele cercetări: interdisciplinaritate dintre dreptul internațional al mediului și administrarea habitatelor, conservarea biologică a speciilor pe cale de dispariție, administrarea economică a habitatelor din ariile protejate, din perspectiva noilor orientări pe plan internațional.

Valoarea aplicativă a lucrării. rezidă în aplicabilitatea practică a studiului științifico-practic, precum și în propunerile și recomandările pentru modernizarea administrării ariilor protejate în Republica Moldova. Principalele obiective ale acestui studiu sunt identificarea naturii amenințărilor asupra ariilor protejate și evaluarea eficacității sistemelor și managementului ariilor protejate din UE, precum și evaluarea utilizării conceptelor din biologie în conservarea și în managementul ariilor protejate. Există dovezi că ariile protejate, planificate ca parte a rețelelor de conservare mai mari, odată conectate, oferă soluții practice tangibile pentru problema extincției speciilor și adaptarea la schimbările climatice.

Rezultatele științifice principale înaintate spre susținere. Principalele impedimente la protecția mediului sunt problemele asociate cu [1]:

- lipsa implementării bunelor practici, asociată cu incertitudinea (de exemplu, implicațiile eșecului de a identifica o rețea SPA și SAC coerentă și implicațiile acesteia pentru industriile marine);
- implementare slabă sau inconsistentă;
- lipsa de îndrumări sau informații necesare pentru implementarea legislației (de exemplu, lipsa obiectivelor clare de conservare pentru siturile Natura 2000 [2]);
- lipsa resurselor și a expertizei din partea autorităților guvernamentale și a autorităților de reglementare pentru a sprijini implementarea eficientă.

Cazuistica menționată în lucrare arată, cel mai adesea, o diferență de interpretare între statele membre, pe de o parte, și Comisia și CEJ, pe de altă parte. Comisia și CEJ interpretează, de regulă, directivele privind mediul în funcție de obiectivul lor, care este protecția mediului. Pe de altă parte, statele membre încearcă adesea să găsească un echilibru între mediul înconjurător și interesele economice. Cazurile preliminare, cum ar fi First Corporate Shipping și Standley, arată că, dacă statele membre se limitează la o interpretare strictă, reprezentanții mediului privat au obiecții împotriva deciziei lor.

Adesea, directivele lasă loc pentru interpretare. Aceasta este inerentă în orice fel de legislație și cu atât mai mult în legislația europeană, din cauza procedurilor dificile de a ajunge la un acord. Textele

sunt întotdeauna compromisuri între diverse interese (ale Comisiei, statelor membre, dar și ale persoanelor afectate de o directivă) și se preferă interpretările care sunt cele mai favorabile intereselor proprii, în funcție de cine face interpretarea. Este probabil ca statele membre să utilizeze textele deschise la interpretări din directive pentru a permite extinderea activităților economice. Pe de altă parte, Comisia dorește să protejeze mediul și alege să adopte o interpretare mai strictă.

Directivele studiate în această lucrare conțin, fiecare, propriile proceduri pentru desemnarea zonelor protejate. În conformitate cu Directiva privind păsările sălbatice, statele membre trebuie să desemneze zonele respective. În Directiva privind habitatele, a fost accentuat rolul Comisiei în procedura de desemnare. Directiva privind nitrații lasă statelor membre alegerea de a identifica zonele vulnerabile sau de a aplica directiva pe întregul teritoriu național. Directiva privind apa pentru scăldat are un sistem diferit: directiva trebuie să se aplice tuturor zonelor care se încadrează în definiția apei de scălda date în directivă.

Implementarea rezultatelor științifice. rezultatele prezentei lucrări vor fi prezentate și susținute în cadrul conferințelor, publicate în articole științifice specifice (experiența litigiilor rezolvate de CJUE privind ariile protejate, recomandări legale pentru specialiștii din diverse domenii implicați în conservarea speciilor și a habitatelor). De asemenea, pot fi înaintate sub formă de recomandări pentru îmbunătățirea legislației privind activitățile cu caracter economic (nedistructive) din ariile protejate ale Republicii Moldova și vor servi ca suport de bază la unele discipline direct sau indirect legate de ariile protejate; justiție; participare; Directiva privind habitatele.

Materialele studiului pot fi aplicate în realizarea cursului de „Dreptul mediului”, în discipline juridice privind domeniul industriei, cursuri speciale, în lucrări științifice și în pregătirea manualelor. Intenția teoretică a cercetării este extinderea înțelegerii înființării și dezvoltării fundamentelor constituționale ale protecției mediului nu numai în Republica Moldova, dar și în UE. De asemenea, lucrarea va permite să fie combinate avantajele metodologiei moderne cu potențialul tradițiilor teoretice și practice ale dreptului mediului din Republica Moldova.

Aprobarea rezultatelor științifice. Principalele rezultate efectuate au fost prezentate și aprobate la 2 conferințe naționale și internaționale.

Publicațiile privind tema tezei. Rezultatele cercetării și-au găsit reflectare în rapoartele prezentate în cadrul unor întruniri științifice naționale și internaționale (colocvii, conferințe, congrese), precum și într-o serie de publicații științifice, dintre care le enumerăm pe cele mai importante:

- *Reglementări vizând protecția stratului de ozon și lupta contra efectului de seră.* În cadrul: Revista "Vector European" nr.2 din 2019, pag. 20-24. ISSN 2345-1106 E-ISSN 2587-358XM;
- *Reglementări juridice privind protecția aerului din perspectiva schimbărilor climatice la nivel global.* În cadrul: Teoria și practica administrării publice: Materiale ale Conferinței științifico-practice cu participare internațională 17 mai 2019. pag. 419-424.
- *Reflecții juridice asupra strategiei comunitare europene în domeniul mediului.* Perspectivele și Problemele Integrării în Spațiul European al Cercetării și Educației Vol.6, Partea 1, 2019 Conferința "Perspectivele și Problemele Integrării în Spațiul European al Cercetării și Educației" 6, Cahul, Moldova, 6 iunie 2019. Disponibil în IBN: 24 decembrie 2019.
- *Protected Areas in the 21st Century : Their Value and Benefits for the Global Ecosystem.* (Arii protejate în secolul 21: valoarea și beneficiile lor pentru ecosistemul global). Postmodern Openings - Covered in: Web of Science (WOS); EBSCO; ERIH+; Google Scholar; Index Copernicus; Ideas RePeC; Econpapers; Socionet; CEEOL; Ulrich ProQuest; Cabell, Journalseek; Scipio; Philpapers; SHERPA/RoMEO repositories; KVK; WorldCat; CrossRef; CrossCheck. 2021, Volume 12, Issue 2, pages: 410-432 ; ISSN: 2068-0236 e-ISSN: 2069-9387. DOI: <https://doi.org/10.18662/po/12.2/315>.
- *The purpose of judicial ballistics and the need to study it.* Publicat în: JOURNAL OF ROMANIAN LITERARY STUDIES numărul 34/ 2023 (apariție: 15 octombrie 2023), Editor: Institutul de Studii Multiculturale ALPHA; Editura Arhipelag XXI, ISSN: 2248-3004, Web site: <http://asociatia-alpha.ro/jrls.php>. Indexare Baze de date internaționale: CEEOL, Global Impact Factor, Google Academic, Research Gate, Academic.edu, WorldCat, SSRN, BDD, OCLC, SJIFactor, Electronic Journals Library (EZB), Scilit.

Volumul și structura tezei. Teza constă dintr-o introducere, trei capitole, o listă de acte legislative și alte acte juridice de reglementare utilizate, o bibliografie a literaturii de specialitate și rapoarte ale organizațiilor internaționale privind ariile protejate din 315 titluri, adnotări (în trei limbi),

listă de abrevieri, introducere, 3 capitole, concluzii generale și recomandări, 2 anexe, 142 pagini text de bază.

Cuvinte-cheie: strategii de conservare; conflicte de mediu; arii protejate; teritoriu; habitat; gestionarea resurselor naturale bazate pe comunitate; conservarea biodiversității; servicii ecosistemice; sisteme social-ecologice; dezvoltare durabilă; biodiversitate; managementul ariilor protejate.

CONȚINUTUL TEZEI

Introducerea justifică relevanța subiectului ales al cercetării, indică starea dezvoltării sale științifice, determină subiectul, scopul și obiectivele studiului, baza sa teoretică și metodologică, fundamentează noutatea științifică a tezei și semnificația sa practică, și furnizează informații despre aprobarea rezultatelor cercetării.

Capitolul I, cu titlul „Ariile protejate în secolul XXI: valoarea și beneficiile acestora pentru ecosistemul global”, prezintă noile provocări globale, problemele internaționale și europene din sfera protecției mediului și a instituirii ariilor protejate. În subcapitolul 1.2. se demonstrează interacțiunea dintre actorii economici, stat și societatea civilă în privința ariilor protejate. Acest subcapitol arată că lumea modernă a intrat într-o nouă etapă a dezvoltării sale - globalizarea, de aceea este important ca procesul de globalizare să servească dezvoltării durabile, iar pentru aceasta este necesar ca și cheltuielile economice să depindă de soluții echilibrate la problemele socio-economice de conservare a mediului.

Ariile protejate cuprind o mare varietate de medii naturale și semi-naturale. Sub aspect istoric, au luat multe forme: de la siturile sacre ale comunităților indigene și rezervațiile de vânătoare din epoca medievală, la parcuri naționale și rezervații naturale mai moderne [4]. După cel de-al Doilea Război Mondial, aprecierea din ce în ce mai mare a valorii intrinseci a naturii a fundamentat ideea că rolul principal al unei zone protejate era de a păstra diversitatea biologică. Cu toate acestea, începând cu anii '70, a apărut o optică diferită, în care ariile protejate sunt privite ca o componentă critică a unui sistem de sprijin pentru viață, un depozit al biodiversității și, în același timp, o sursă potențială de bogăție economică, cu condiția ca bogăția să fie exploatată durabil. Din ce în ce mai mult, valoarea socială și economică a ariilor protejate primește recunoaștere din partea societății, deoarece oamenii devin mai conștienți de serviciile ecosistemice pe care le oferă ariile protejate, dincolo de conservarea biodiversității. Aceste servicii includ apă curată, reglarea temperaturii, furnizarea alimentelor și valoarea estetică [5].

Gestionarea integrată a peisajului implică toate părțile interesate, care colaborează pentru integrarea politicilor și practicilor în diferitele lor obiective de utilizare a terenului, în vederea asigurării durabilității peisajelor [6]. Gestionarea integrată a peisajului este o abordare menită să răspundă la problemele majore la nivel mondial, precum sărăcia, insecuritatea alimentară, schimbările climatice și pierderea biodiversității [7]. O abordare coordonată este necesară pentru a răspunde la

toate aceste probleme, deoarece acestea sunt interconectate și pentru a beneficia de eterogenitatea elementelor care alcătuiesc aceste peisaje [8].

În completare cu managementul patrimoniului ecosistemelor, conceptul complex de guvernare a patrimoniului natural a fost dezvoltat pe parcursul secolului al XX-lea [9]. Aceasta a dus la crearea matricei de guvernare a UICN, în care categoriile de arii protejate sunt verificate încrucișat cu patru tipuri de guvernare, și anume guvernarea exercitată de către guvern, guvernarea comună, guvernarea privată și guvernarea efectuată de către popoarele indigene și comunitățile locale. Deși această evoluție a fost o realizare destul de mare, a primit și câteva critici, care susțin că „matricea” are o viziune îngustă și restrictivă asupra guvernării și ignoră guvernarea spirituală [10].

Conceptul de guvernare precizează cine ia deciziile, precum și contextul și procedurile pentru luarea deciziilor în ariile protejate. O inovație notabilă în conceptualizarea UICN a guvernării de mediu este că ea include calitate și vitalitate. Calitatea guvernării de mediu include, printre alte aspecte, legitimitatea și echitatea în raport cu toți actorii implicați în conservarea patrimoniului ecologic, inclusiv cu popoarele indigene și zonele conservate ale comunității locale [11].

Astfel, conceptualizarea ariilor protejate a trecut de la evaluarea științifică a experților, la evaluarea de către popoarele indigene și comunitățile locale, precum și de alți deținători de cunoștințe în acest domeniu. Evaluarea experților, bazată pe știință, s-a dezvoltat treptat și a dat loc evaluării de către păstrătorii valorilor tradiționale, religioase, culturale și spirituale ale patrimoniului natural, cum ar fi popoarele indigene, liderii spirituali (comunități religioase, de exemplu, Muntele Athos etc.) și comunitățile locale [12]. Acest lucru a dus la recunoașterea valorilor derivate din științele tradiționale, normele sociale, învățăturile religioase și spirituale și practicile tradiționale [13], rezultând un interes crescut pentru valorile împărtășite între abordările științifice occidentale și științele tradiționale asupra mediului și habitatului uman în cadrul interpretării, managementului și guvernării patrimoniului natural [14].

Astfel, aria protejată a cunoscut o trecere de la un subiect de interes tangențial la moștenire intangibilă, care reflectă inclusiv valori religioase și spirituale. A existat o trecere dincolo de atributele culturale tangibile, către recunoașterea semnificației patrimoniului cultural și spiritual intangibil. Semnificația spirituală a naturii include valori animiste și religioase și a fost printre cei mai influenți factori pentru conservarea naturii de-a lungul istoriei [15].

Peste 85% din umanitate aderă la unele credințe, iar instituțiile religioase sunt printre cele mai vechi și mai influente organizații din lume. Organizațiile de conservare și-au dat seama treptat de

necesitatea creșterii sprijinului social pentru conservarea patrimoniului natural în colaborare cu organizațiile religioase. Această realizare a generat un interes pentru analiza contribuției la conservarea naturii din partea unor religii și organizații cu orientare religioasă, cu viziuni specifice asupra lumii în aplicarea inițiativelor bio-culturale [16].

Capitolul II, cu titlul „Analiza legislației și a practicilor legale privind ariile protejate în unele țări ale UE” este dedicat unei analize juridice comparative a caracteristicilor esențiale ale conceptelor de „arii protejate”, „infrastructură instituțională”, precum și analizării funcțiilor și obiectivelor statului în domeniul protecției mediului și a conservării biodiversității la nivelul ariilor protejate. În cadrul acestui capitol se analizează mecanismul administrativ-juridic și economico-legal al ariilor protejate la nivelul UE, precum și instrumentele individuale pentru îmbunătățirea mecanismului organizatorico-legal al apărării ariilor protejate. Această analiză a condus la concluzia că mecanismele administrativ-juridice și economico-juridice eficiente au o importanță deosebită în condițiile crizei economice globale, precum și din perspectiva transformărilor continue ale sistemului statal de management de mediu, a luptei împotriva barierelor administrative și a redistribuirii puterilor între organele guvernamentale în ceea ce privește protecția și conservarea habitatului natural.

Protecția mediului este în prezent unul dintre domeniile prioritare de activitate ale UE, împreună cu alte domenii de integrare europeană. De asemenea, UE are o competență largă în domeniul protecției mediului, având în vedere că în acest domeniu sunt emise un număr semnificativ de reglementări paneuropene. Uniunea are competențe semnificative pentru cooperarea internațională în domeniul protecției mediului și a siguranței mediului.

Un moment semnificativ în acest sens este includerea politicii de mediu și a protecției mediului în proiectul Constituției UE și în Tratatul de la Lisabona. Este semnificativ faptul că, de la semnarea Tratatului de la Maastricht, Uniunea Europeană s-a transformat treptat și într-o „uniune ecologică”. Statele membre ale UE integrează sarcinile de protecție a mediului în legislațiile naționale. Uniunea Europeană a adoptat numeroase directive de mediu, pe care statele membre trebuie să le includă în legislația națională.

În domeniul protecției naturii, au fost încheiate multe acorduri sau convenții multilaterale de mediu. Comunitatea Europeană este implicată activ în elaborarea, ratificarea și punerea în aplicare a acestor acorduri multilaterale. Tratatul UE oferă în detaliu oportunitatea Comunității Europene de a participa la acorduri internaționale de mediu, împreună cu statele membre. Acestea sunt enumerate mai jos, în ordine cronologică:

1. acorduri multilaterale de mediu;
2. Convenția privind zonele umede de importanță internațională, în principal ca habitat pentru păsările de apă [17];
3. Convenția privind protecția speciilor migratoare de animale sălbatice [18];
4. Convenția privind protecția faunei sălbatice și a florei habitatelor naturale în Europa [19];
5. Convenția privind diversitatea biologică [20].

Pe lângă directivele și acordurile internaționale, există o serie de strategii și documente ale UE care se concentrează asupra conservării naturii și care pot fi de interes pentru țările europene vecine.

- Directiva 2009/147/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 30 noiembrie 2009 privind conservarea păsărilor sălbatice[21];
- Directiva 2011/92/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind evaluarea efectelor anumitor proiecte publice și private asupra mediului[22];
- Directiva 2004/35/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21 aprilie 2004 privind răspunderea pentru mediul înconjurător în legătură cu prevenirea și repararea daunelor aduse mediului[23];
- Directiva 84/631/EEC a Consiliului din 6 decembrie 1984 privind supravegherea și controlul în cadrul Comunității Europene a transportului transfrontalier de deșeurile periculoase[24];
- Directiva 92/43/EEC a Consiliului din 21 mai 1992 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatice[25];
- Directiva 91/676/EEC a Consiliului din 12 decembrie 1991 privind protecția apelor împotriva poluării cu nitrati din surse agricole[26].

Capitolul III, cu titlul „Studii de caz ale CJUE: relevanța practicii judiciare pentru mediul social-economic”, arată modul cum Comunitatea Europeană și-a pus în aplicare propria politică de mediu în ultimii 50 de ani. În această perioadă, Comunitatea, și ulterior Uniunea Europeană, au luat măsuri de mediu semnificative, au creat un cadru legal pentru monitorizarea, reglementarea și coordonarea activităților de mediu ale statelor membre ale UE și au dezvoltat și implementat noi abordări pentru protejarea și îmbunătățirea calității mediului. Uniunea Europeană este unul dintre liderii cooperării în domeniul mediului, atât pe continentul european, cât și în lume. Mai mult, politica și activitățile de mediu ale Uniunii sunt în mod inextricabil legate de activitățile globale în domeniul protecției mediului, inclusiv de cele desfășurate sub auspiciile ONU [27]. Directivele privind păsările

și habitatele stabilesc rezultatele pe care trebuie să le obțină statele membre, fără a dicta neapărat mijloacele de obținere a acestor rezultate, lăsând o anumită marjă de libertate guvernelor statelor membre cu privire la normele exacte care trebuie adoptate. Hotărârile CJUE nu se califică sau nu restricționează această libertate.

Încercarea de a elabora și impune reguli dure și rapide din astfel de hotărâri ale CJUE și de a le încorpora într-o directivă a UE, definind efectiv abordarea „corectă” a punerii lor în aplicare, ar putea încălca principiul subsidiarității. Anexa II la această teză oferă o imagine de ansamblu asupra modului în care funcționează CJUE și importanța jurisprudenței Curții pentru implementarea directivelor UE. Hotărârile CJUE nu prevăd și nu sunt destinate să prevadă abordarea precisă pe care trebuie să o adopte toate statele membre pentru punerea în aplicare a directivelor UE. Jurisprudența CJUE oferă claritate în ceea ce privește interpretarea directivelor și confirmă dacă statele membre au acționat legal în transpunerea / implementarea cerințelor lor.

Directiva privind păsările sălbatice a fost adoptată în 1979, ca o primă directivă europeană în domeniul protecției naturii [28]. Scopul său este de a proteja toate păsările care trăiesc în mod natural în statele membre, iar domeniul său de aplicare nu se limitează la speciile amenințate. Libertatea statelor membre în desemnarea SPA-urilor în conformitate cu Directiva privind păsările sălbatice este foarte limitată. Doar criteriile ornitologice pot fi decisive pentru desemnarea zonelor de protecție specială [29]. Multe state membre au desemnat zone prea puține sau prea puțin extinse [29].

Comisia și CEJ au interpretat în mod limitat libertatea statelor membre, în timp ce statele membre [30] susțineau teza că un echilibru între cerințele ornitologice și cele economice era posibil. Articolul 4 din Directiva privind păsările sălbatice nu deschide această posibilitate de interpretare și nu există niciun motiv convingător pentru care ar putea fi aplicate cerințele economice și recreative de la articolul 2 pentru desemnarea SPA-urilor. Acest lucru este cu atât mai evident cu cât articolul 2 se referă la protecția tuturor păsărilor, iar articolul 4 se limitează la speciile pe cale de dispariție, iar interpretarea restrictivă se justifică deoarece cerințele pentru protecția speciilor pe cale de dispariție sunt mai stricte.

Directiva privind habitatele a fost adoptată în 1992 ca o completare a Directivei privind păsările sălbatice. Scopul său este de a proteja animalele (altele decât păsările) și plantele [30]. În conformitate cu Directiva privind habitatele, habitatele nu sunt protejate numai pentru a beneficia de viața sălbatică care trăiește în zonele respective, ci și pentru propriile caracteristici intrinseci.

Spre deosebire de Directiva privind păsările sălbatice, nu există o listă strictă, precum lista IBA, care clarifică ce zone ar trebui să fie desemnate. Acest lucru are două consecințe. În primul rând, este mai dificil pentru Comisie să demonstreze, într-o procedură de încălcare a obligației de desemnare a zonelor în fața CEJ împotriva unui stat, că ar fi trebuit să fie desemnată o anumită zonă. În al doilea rând, niciun efect direct nu poate fi atribuit articolului 6, în domeniile care nu au fost desemnate oficial sau nu sunt incluse cel puțin pe lista de situri de interes comunitar. Nu există suficiente criterii în directivă pentru a stabili cu certitudine faptul că un sit ar fi trebuit sau nu să fie desemnat.

În ceea ce privește Directiva privind păsările [30], discuția privind marja de apreciere pentru statele membre în desemnarea zonelor a fost posibilă, până la adoptarea Directivei privind habitatele, iar statele membre erau destul de conștiente de lipsa de competențe discreționare în propunerea și desemnarea siturilor. În schimb, însă, au fost ridicate întrebări cu privire la aplicarea regimului de protecție. Motivele economice nu au mai fost prezentate ca justificare pentru a nu desemna o zonă de protecție specială, ci sunt prevăzute în procedura de la articolul 6 alineatul (3-4) din directivă privind acordarea autorizației pentru desfășurarea de proiecte de dezvoltare într-un SAC.

Scopul Directivei privind nitrații [21] este reducerea și prevenirea poluării apei cauzate de nitrați proveniți din surse agricole. Directiva conține obligația de a identifica apele care sunt sau pot fi afectate de poluarea cu nitrați. Zonele de teren în care curg aceste ape trebuie să fie desemnate ca zone vulnerabile. În statele membre care au ales să nu aplice directiva pe întreg teritoriul lor au apărut mai multe probleme [28]. Statele membre au preferat să mențină desemnarea zonelor vulnerabile la o suprafață limitată, dar Comisia și CEJ au solicitat o abordare mai largă.

Directivele nu sunt niciodată în întregime clare, deoarece sunt rezultatul negocierilor dintre state. Cu toate acestea, este important ca marja de apreciere și sfera de aplicare a directivei să fie clare. Pentru a evita sau a limita problemele privind desemnarea zonelor protejate, directivele ar trebui să fie cât mai clare cu privire la criteriile de desemnare și la marja de apreciere pentru statele membre. Directiva privind apa pentru scăldat conține o definiție a ceea ce se înțelege prin apă pentru scăldat. Directiva se aplică prin lege tuturor luciurilor de apă care îndeplinesc condițiile din această definiție. Încă se poate discuta despre aplicarea definiției la anumite zone, dar cel puțin criteriile sunt clare. Din nefericire, nu la fel stau lucrurile cu toate directivele. În ceea ce privește protecția naturii, trebuie făcută o selecție a ariilor care sunt cele mai importante pentru a fi protejate. O astfel de selecție nu poate fi făcută de o directivă, ci doar de statele membre sau de Comisie, în cazuri individuale.

În încheierea tezei („**Concluzii și recomandări**”) sunt rezumate principalele rezultate ale studiului și sunt formulate principalele concluzii. În special, se remarcă faptul că problemele contemporane ale politicii privind administrarea și dezvoltarea ariilor protejate sunt incluse în structurile teoretice și metodologice ale științelor juridice.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Ariile protejate rămân o piatră de temelie a eforturilor de conservare a mediului la nivel mondial. Impactul dublu al schimbărilor climatice și al pierderii biodiversității reprezintă amenințări majore în atingerea obiectivelor de dezvoltare ale mileniului, în special cele legate de sustenabilitatea mediului, reducerea sărăciei și securitatea alimentară și a apei. Conștientizarea tot mai mare cu privire la vulnerabilitatea planetei la schimbările provocate de oameni oferă, de asemenea, o oportunitate de a sublinia valorile multiple ale ecosistemelor naturale și ale serviciilor pe care le oferă.

Ariile protejate, atunci când sunt integrate în planurile de utilizare a terenurilor, ca parte a rețelelor de conservare mai mari și interconectate, oferă soluții practice, tangibile, atât la pierderea speciilor, cât și la adaptarea la schimbările climatice.

Habitatele naturale aduc o contribuție semnificativă la atenuarea impactului activităților umane asupra mediului, prin stocarea carbonului în vegetație și soluri, și la adaptarea societății la mediu, prin menținerea serviciilor esențiale ale ecosistemelor care ajută societățile să răspundă și să facă față schimbărilor climatice și altor provocări de mediu. Multe arii protejate ar putea fi justificate doar din motive socio-economice, însă bunurile și serviciile lor multiple nu sunt recunoscute în mare parte în evaluările naționale.

Lucrarea exemplifică aceste argumente analizând experiențele în implementarea Directivei privind habitatele a Uniunii Europene. Lucrarea demonstrează modul în care lipsa atenției față de justiția distributivă și procesuală a dus la conflicte care au întârziat punerea în aplicare a directivei și au subminat eficacitatea acesteia.

Analiza noastră a demonstrat că există trei motive principale pentru care abordarea destul de prudentă a CEJ este cea corectă, în ceea ce privește strategiile de atenuare și restaurare în conformitate cu directivele UE privind natura. În primul rând, în lumina studiilor publicate recent asupra eficacității limitate a eforturilor de restaurare ecologică, CEJ a avut toate motivele pentru a reafirma fundamentele preventive pe care se bazează obligația de evaluare a habitatelor. Având în vedere sfera materială limitată a directivelor privind natura ale UE, care includ doar habitatele și speciile din UE cele mai expuse riscului de dispariție, deschiderea normelor de protecție către forme mai generoase de restaurare sau chiar compensare, nu ar fi, în opinia noastră, un răspuns corect în perioadele de declin continuu al biodiversității. O consolidare a abordării preventive, care presupune că un anumit impact asupra biodiversității nu este compensabil, având în vedere consecințele sociale și ecologice

inacceptabile pe care le-ar putea implica, pare a fi o opțiune politică mai bună pentru atingerea obiectivului fără pierderi nete. Hotărârea CEJ din cauza Briels ar putea fi considerată un indiciu pentru statele membre deoarece, în loc să slăbească normele de protecție existente pentru habitatele și speciile cele mai vulnerabile, accentul ar trebui redirecționat către protecția peisajului mai larg și a biodiversității în general, care sunt încă lăsate necontrolate de legile de conservare a naturii existente în statele membre. În al doilea rând, în ceea ce privește presupusa inflexibilitate a interpretării care a fost oferită de CEJ regulilor de evaluare a habitatelor, trebuie amintite cuvintele lui Sagoff în legătură cu Legea americană privind speciile pe cale de dispariție (ESA). Ca răspuns la criticile din ce în ce mai mari la adresa ASE, acesta a declarat că: „a observa că Legea privind speciile pe cale de dispariție nu este benefică din punct de vedere al costurilor înseamnă a recunoaște ceea ce este evident: acesta este aspectul Legii și a unei mari părți din legislația noastră de mediu” [31]. Același lucru se poate spune despre directivele UE privind natura. Reglementările de mediu rămân vitale în protejarea naturii și a mediului, în sens larg.

Cu toate acestea, prea multă flexibilitate predispune la o simplă continuare a declinului biodiversității. Avertizarea asupra dezvoltării nesustenabile ar trebui să rămână o țintă esențială a oricărei legi eficiente de conservare a naturii, mai ales că, în prezent, creșterea economică este identificată ca una dintre cauzele principale ale pierderii biodiversității pe planeta noastră.

În plus, trebuie să ținem cont că doar datorită jurisprudenței stricte la nivelul UE, dezvoltatorii de proiecte sunt acum dispuși să ia în considerare abordarea preventivă care stă la baza directivelor privind natura ale UE. Astfel, normele cu reglementare strictă ale UE privind protecția naturii ar trebui creditate pentru a determina statele membre să își ia mai în serios angajamentele de restaurare, în loc să fie înfățișate ca un obstacol greoi.

Nu trebuie uitat faptul că, în cele din urmă, cu zone protejate restabilite și mai rezistente, proiectele de dezvoltare antropică mai puțin dăunătoare mediului s-ar putea desfășura în concret în zonele respective [32]. Nu numai că este încă posibil ca acestea să se bazeze pe efectele benefice ale măsurilor autentice de evitare în contextul unei evaluări, dar clauzele de derogare pot fi aplicate în continuare pentru proiecte mari de infrastructură. Cu atât mai mult, s-a sugerat că, în unele cazuri, o aplicare coordonată și proactivă a restaurării în contextul realizării unui proiect de dezvoltare ar putea constitui o cale mai promițătoare către dezvoltare durabilă, care să corespundă cerințelor legislației pentru conservarea naturii a UE. Într-adevăr, în timp ce numeroasele incertitudini legate de restaurarea ecologică sunt predispuse să compromită și mai mult eficacitatea legislației, o strategie mai generică,

care încorporează tehnici de gestionare adaptativă într-o etapă de planificare timpurie, ar putea depăși provocările de reglementare în această privință.

O încorporare energetică a gestionării adaptative la nivel de permise de exploatare sau de planificare, susținută de clauze de revizuire cu reglementare strictă, poate ajuta la eliminarea incertitudinilor în realizarea obiectivelor de restaurare cel puțin pentru unele proiecte de dezvoltare.

În concluzie, analiza noastră a indicat că hotărârea CEJ din cauza Briels se evidențiază ca un exemplu principal de ecologism sensibil în sala de judecată. Cu toate acestea, având în vedere că CEJ s-a dovedit dispusă să își arate angajamentul de a proteja eficacitatea directivelor privind natura ale UE, rămâne de văzut dacă dezvoltatorii de proiecte și autoritățile de autorizare a acestor proiecte sunt dispuși să facă față provocării.

Recomandări

Asigurarea unui viitor mai durabil va necesita o serie de acțiuni, inclusiv sprijin mai mare pentru soluții naturale și extinderea ariilor protejate ale lumii. Crearea ariilor protejate este o parte cheie a răspunsului național și local la schimbările climatice și la alte provocări de mediu, care poate contribui la reducerea ratelor de defrișare, la protejarea habitatelor, la asigurarea unei gestionări durabile a terenurilor și la creșterea rezistenței comunităților umane, în special a celor sărace și vulnerabile.

Ariile protejate necesită o incluziune sporită a unui spectru larg de actori și deținători de drepturi, cu o atenție tot mai mare asupra peisajelor protejate de comunitățile locale, proprietarii privați și alți actori care au interese în zonele de conservare gestionate de agențiile de stat. O atenție sporită trebuie, de asemenea, să fie concentrată pe modalitățile de integrare a zonelor protejate în dezvoltarea durabilă, inclusiv prin promovarea infrastructurii „verzi”, ca parte strategică a răspunsurilor la schimbările climatice.

Există dovezi că investițiile pe termen lung realizate de guvernele și comunitățile naționale în zonele protejate la nivel mondial au un efect sporit. Ariile protejate sunt un mijloc eficient de a combate pierderile de biodiversitate, de a ajuta societatea să amortizeze efectele schimbărilor climatice și de a menține serviciile ecosistemice critice de care depind toate societățile.

În același timp, este crucial să se examineze cine este împuternicit să acționeze în calitate de custode a peisajelor naturale și a peisajelor marine și să se plaseze activitățile de conservare în contextele economice, politice, sociale și culturale adecvate. În timp ce zonele protejate oferă deja beneficii multiple și ar putea deveni și mai importante în a ajuta societățile să răspundă nevoilor de dezvoltare, atingerea acestor obiective multiple necesită cel puțin o examinare a următoarelor acțiuni:

1. ariile protejate din ce în ce mai mari și zonele tampon: pentru a îmbunătăți rezistența ecosistemului, în special în zonele cu o înaltă biodiversitate sau în care serviciile ecosistemice sunt amenințate, cum ar fi în bazinele hidrografice, pădurile tropicale, turbă, mangrove, apă dulce și mlaștini și pe mari păături de iarbă;
2. conectarea ariilor protejate de peisaje / peisaje marine: pentru a extinde habitatul sub o anumită formă de gestionare a conservării dincolo de limitele parcului în zonele tampon, pentru a crea coridoarele biologice, pentru a construi conectivitate și rezistență la schimbările climatice;
3. recunoașterea și implementarea întregii game de tipuri de guvernare, de la ariile protejate gestionate de agențiile de stat, până la zonele de conservare gestionate de comunități, popoarele indigene și sectorul privat;
4. creșterea nivelului de protecție în ariile protejate: protejarea și gestionarea unor caracteristici specifice a solului, cu praguri mari de stocare a carbonului;
5. îmbunătățirea gestionării în ariile protejate: menținerea valorilor de conservare a carbonului și reducerea degradării habitatelor prin amenințări precum exploatarea ilegală, îngrădirea agricolă, supraexploatare, gestionarea slabă a incendiilor și a speciilor invazive;
6. strategii de restaurare: refacerea habitatelor degradate în interiorul și în jurul ariilor protejate, pentru a îmbunătăți valorile carbonului și ale biodiversității;
7. o mai bună integrare a ariilor protejate în cadrul unei planificări spațiale și de dezvoltare mai largi: pentru a identifica locurile în care ecosistemele naturale protejează serviciile esențiale ale ecosistemelor și ar putea preveni și atenua catastrofele naturale; aceasta include determinarea momentului în care și a locului unde există beneficii sociale și economice din încorporarea infrastructurii „verzi” în planurile de dezvoltare;
8. dezvoltarea strategiilor inovatoare de finanțare pentru ariile protejate, care recunosc plățile pentru servicii ecosistemice, inclusiv sprijin suplimentar pentru bugetul de stat sau plăți directe de la comunități și / sau industrii care beneficiază de serviciile furnizate.

BIBLIOGRAFIE

- [1] Study on evaluating and improving the article 6.3 permit procedure for Natura 2000 sites. Ecosystems Ltd, 2013. https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/AA_final_analysis.pdf (vizitat 21.02.2022).
- [2] European Environment Agency. Natura 2000 sites designated under the EU habitats and birds directives. În: European Environment Agency, 2019. <https://www.eea.europa.eu/ims/natura-2000-sites-designated-under> (vizitat 12.03.2022).
- [3] Triboi M. C. Protected Areas in the 21st Century: Their Value and Benefits for the Global Ecosystem. În: Postmodern Openings, 2021, vol. 12, nr. 2, p. 410-432. <https://doi.org/10.18662/po/12.2/315>
- [4] Brosius J. P. Indigenous peoples and protected areas at the world parks congress. În: Conservation Biology, 2004, vol. 18, no. 3, p. 609-612. <https://doi.org/10.1111/j.1523-1739.2004.01834.x>
- [5] Barile S., Saviano M. From the management of cultural heritage to the governance of the cultural heritage system. În: Golinelli G. M. Cultural heritage and value creation. Towards new pathways. Gland: Springer, 2015. 71-103 p.
- [6] Reed M. Stakeholder participation for environmental management: A literature review. În: Biological Conservation, 2008, vol. 141, p. 2417-243. <https://doi.org/10.1016/j.biocon.2008.07.014>
- [7] Cliquet A. ş.a. Adaptation to climate change: legal challenges for protected areas. În: Utrecht Law Review, 2009, vol. 5, p. 158-175. <http://dx.doi.org/10.18352/ulr.100>
- [8] Curran M., Hellweg S., Beck J. Is there any empirical support for biodiversity offset policy? În: Ecological Applications, 2014, vol. 24, no. 4, p. 617-632. <http://dx.doi.org/10.1890/13-0243.1>
- [9] Dearden P., Bennett M., Johnston J., Trends in global protected area governance 1992-2002. În: Environmental Management, 2005, Vol. 36, no. 1, p. 89-100. <http://dx.doi.org/10.1007/s00267-004-0131-9>
- [10] Bas V., Subramanian S. M., Hiemstra W. Community well-being in biocultural landscapes. Are we living well? Dunsmore: Practical Action, 2014.
- [11] Grazia B-F., ş.a. Governance of protected areas. From understanding to action. Gland: IUCN, 2013. 237 p.

- [12] Mitchell N. ș. a. Study on the application of criterion (vii). Considering superlative natural phenomena and exceptional natural beauty within the world heritage convention. Gland: IUCN, 2013. <http://whc.unesco.org/uploads/events/documents/event-992-14.pdf> (vizitat 15.01.2022).
- [13] Beltrán J. Indigenous and traditional peoples and protected areas. Principles, guidelines and case studies. Gland: IUCN, 2000. 123 p.
- [14] Leverington F., ș. a. A global analysis of protected area management effectiveness. În: Environmental Management, 2010, vol. 46, p. 685-698. <https://doi.org/10.1007/s00267-010-9564-5>
- [15] Harmon D. ș. a. The Full Value of Parks. From Economics to the Intangible. Maryland: Rowman and Littlefield, 2003. 360 p.
- [16] Verschuuren B. ș. a. Sacred natural sites. Conserving nature and culture. Washington DC: Earthscan, 2010, 328 p.
- [17] Convenția asupra zonelor umede, de importanță internațională, în special ca habitat al păsărilor acvatice, încheiată la Ramsar, la 2 februarie 1971, sub egida UNESCO și amendată prin Protocolul de la Paris din 3 decembrie 1982. În: Monitorul Oficial al României, 26.01.1991, nr. 18.
- [18] Convenția privind conservarea speciilor migratoare de animale sălbatice – Convenția de la Bonn. În: Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, 1979.
- [19] Convenția privind protecția faunei sălbatice și a florei habitatelor naturale în Europa – Convenția de la Berna. În: Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, 10.2.1982, nr. 38 (3–32).
- [20] Convenția privind diversitatea biologică. În: Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, 13.12.1993, nr. 309, (3-20).
- [21] Directive 2009/147/EC of the European Parliament and of the Council of 30 November 2009 on the conservation of wild birds. Brussels: European Commission, 2009. https://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/birdsdirective/index_en.htm (vizitat 4.03.2022).
- [22] Directive 2011/92/EU of the European Parliament and of the Council of 13 December 2011 on the assessment of the effects of certain public and private projects on the environment. Brussels: European Commission, 2011. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32011L0092> (vizitat 5.02.2022).

- [23] Directive 2004/35/CE of the European Parliament and of the Council of 21 April 2004 on environmental liability with regard to the prevention and remedying of environmental damage. Brussels: European Commission, 2004. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32004L0035&from=EN> (vizitat 20.01.2022).
- [24] Council Directive 84/631/EEC of 6 December 1984 on the supervision and control within the European Community of the transfrontier shipment of hazardous waste. În: Official Journal of the European Communities, 13.12.1984, nr. 326 (31-41).
- [25] Council Directive 92/43/EEC of 21 May 1992 on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora. În: Official Journal of the European Communities, 22.7.1992, nr. 206 (7-50).
- [26] Council Directive 91/676/EEC of 12 December 1991 concerning the protection of waters against pollution caused by nitrates from agricultural sources. În: Official Journal of the European Communities, 31.12.1991, nr. 375 (1-8).
- [27] Framework convention on climate change. New York: United Nations, 1992. <https://unfccc.int/resource/docs/convkp/conveng.pdf>
- [28] Jans J. European Environmental Law. Zutphen: Europa Law Publishing, 2008, 469 p.
- [29] Case C-3/96. Commission of the European Communities v Kingdom of the Netherlands. Conservation of wild birds - Special protection areas. Luxembourg: Court of Justice of the European Union, 19.05.1998. <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&jur=C,T,F&num=C-3/96&td=ALL> (vizitat 21.02.2022)
- [30] Case C-44/95, Regina v Secretary of State for the Environment, ex parte: Royal Society for the Protection of Birds (Lappel Bank) - Directives 79/409/EEC and 92/43/EEC - Conservation of wild birds. Special protection areas. Luxembourg: Court of Justice of the European Union, 1996. <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&jur=C,T,F&num=C-44/95&td=ALL> (vizitat 18.02.2022)
- [31] Sagoff M. Economic theory and environmental law. În: Michigan Law Review, 1981, vol. 79, nr. 7, p. 1393-1419. <http://dx.doi.org/10.2307/1288102>
- [32] Frins R., Schoukens H. Balancing wind energy and nature protection: from policy conflicts towards genuine sustainable development. În: Squitani L., Vanheusden B., Vanheusden B., Reese M. Sustainable energy united in diversity - challenges and approaches in energy transition in the European Union. Groningen: Europa Law, 2014. p. 84-110.

LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI

1. *Reglementări vizând protecția stratului de ozon și lupta contra efectului de seră.* În cadrul: Revista "Vector European" nr.2 din 2019, pag. 20-24. ISSN 2345-1106 E-ISSN 2587-358XM;
2. *Reglementări juridice privind protecția aerului din perspectiva schimbărilor climatice la nivel global.* În cadrul: Teoria și practica administrării publice: Materiale ale Conferinței științifico-practice cu participare internațională 17 mai 2019. pag. 419-424.
3. *Reflecții juridice asupra strategiei comunitare europene în domeniul mediului.* Perspectivele și Problemele Integrării în Spațiul European al Cercetării și Educației Vol.6, Partea 1, 2019 Conferința "Perspectivele și Problemele Integrării în Spațiul European al Cercetării și Educației" 6, Cahul, Moldova, 6 iunie 2019. Disponibil în IBN: 24 decembrie 2019.
4. *Protected Areas in the 21st Century : Their Value and Benefits for the Global Ecosystem.* (Arii protejate în secolul 21: valoarea și beneficiile lor pentru ecosistemul global). Postmodern Openings - Covered in: Web of Science (WOS); EBSCO; ERIH+; Google Scholar; Index Copernicus; Ideas RePeC; Econpapers; Socionet; CEEOL; Ulrich ProQuest; Cabell, Journalseek; Scipio; Philpapers; SHERPA/RoMEO repositories; KVK; WorldCat; CrossRef; CrossCheck. 2021, Volume 12, Issue 2, pages: 410-432 ; ISSN: 2068-0236 e-ISSN: 2069-9387. DOI: <https://doi.org/10.18662/po/12.2/315>.
5. *The purpose of judicial ballistics and the need to study it.* Publicat în: JOURNAL OF ROMANIAN LITERARY STUDIES numărul 34/ 2023 (apariție: 15 octombrie 2023), Editor: Institutul de Studii Multiculturale ALPHA; Editura Arhipelag XXI, ISSN: 2248-3004, Web site: <http://asociatia-alpha.ro/jrls.php>. Indexare Baze de date internaționale: CEEOL, Global Impact Factor, Google Academic, Research Gate, Academic.edu, WorldCat, SSRN, BDD, OCLC, SJIFactor, Electronic Journals Library (EZB), Scilit.

ADNOTARE

TRIBOI Mihăiță – Cristinel, ”Regimul juridic al ariilor protejate la nivelul uniunii europene - jurisprudența CJUE”, teza de doctor în drept, Chișinău 2023

Structura tezei constă în: adnotări (în trei limbi), listă de abrevieri, introducere, 3 capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 315 titluri și 2 anexe, 142 pagini text de bază, declarație de responsabilitate, CV-ul autorului. Rezultatele obținute au fost publicate în 5 lucrări științifice, unele indexate Web of Science.

Cuvinte cheie: strategii de conservare; conflicte de mediu; arii protejate; teritoriu; habitat; gestionarea resurselor naturale bazate pe comunitate; conservarea biodiversității; servicii ecosistemice; sisteme social-ecologice; dezvoltare durabilă; biodiversitate.

Domeniul de studiu: drept.

Scopul cercetării: este prezentat sub forma unei analize a literaturii de specialitate a rapoartelor internaționale privind ariile protejate și a cazurilor examinate de CJUE privind ariile protejate.

Noutatea și originalitatea științifică: constă în efectuarea unei analize amănunțite și aprofundate a particularităților legale de instituirea și administrare a ariilor protejate la nivelul UE, atât din punct de vedere științific, cât și din punct de vedere practic (elaborarea recomandărilor CJUE).

Probleme științifice importante rezolvate: constau în dezvoltarea unor caracteristici distincte ale administrării ariilor protejate, cu stabilirea ulterioară a reglementării lor legale în conformitate cu jurisprudența CJUE, în vederea aplicării lor practice adecvate în diverse situații juridice din Republica Moldova.

Semnificația teoretică: prevede necesitatea și importanța analizei experienței CJUE și a statelor UE privind caracteristicile administrării ariilor protejate din punct de vedere legal și științific (dreptul mediului, conservarea speciilor, conservarea habitatelor etc.)

Valoarea aplicativă a lucrării: rezidă în aplicabilitatea practică a studiului științifico-practic, precum și în propunerile și recomandările pentru modernizarea administrării ariilor protejate în Republica Moldova.

Implementarea rezultatelor științifice: rezultatele prezentei lucrări vor fi prezentate și susținute în cadrul conferințelor, publicate în articole științifice specifice (experiența litigiilor rezolvate de CJUE privind ariile protejate, recomandări legale pentru specialiștii din diverse domenii implicați în conservarea speciilor și a habitatelor).

ANNOTATION

TRIBOI Mihaita –Cristinel, "The legal regime of protected areas at the level of the European Union - the jurisprudence of the CJEU", Doctor of Law Thesis, Chisinau 2023

The structure of the thesis consists of : annotations (in three languages), list of abbreviations, introduction, 3 chapters, general conclusions and recommendations, bibliography of 315 titles and 2 appendices, 142 pages of basic text, statement of responsibility, author's CV . The obtained results were published in 5 scientific papers, some indexed in Web of Science.

Keywords : conservation strategies; environmental conflicts; protected areas; territory; habitat; community-based natural resource management; conservation of biodiversity; ecosystem services.

Field of study: law.

The purpose of the research : it is presented in the form of an analysis of the specialized literature of international reports on protected areas and of the cases examined by the CJEU on protected areas.

Scientific novelty and originality : it consists in carrying out a thorough and in-depth analysis of the legal peculiarities of the establishment and administration of protected areas at the EU level, both from a scientific point of view and from a practical point of view (elaboration of CJEU recommendations).

Important scientific problems solved: they consist in the development of distinct characteristics of the administration of protected areas, with the subsequent establishment of their legal regulation in accordance with the jurisprudence of the CJEU, with a view to their appropriate practical application in various legal situations in the Republic of Moldova.

Theoretical significance : it provides for the necessity and importance of analyzing the experience of the CJEU and the EU states regarding the characteristics of the administration of protected areas from a legal and scientific point of view (environmental law, species conservation, etc.)

The applicative value of the work : resides in the practical applicability of the scientific-practical study, as well as in the proposals and recommendations for the modernization of the administration of protected areas in the Republic of Moldova.

Implementation of the scientific results : the results of this work will be presented and supported in conferences, published in specific scientific articles (the experience of disputes resolved by the CJEU regarding protected areas, legal recommendations for specialists from various fields involved in the conservation of species and habitats).

АННОТАЦИЯ

ТРИБОЙ Михайцэ –Кристинел, «Правовой режим охраняемых территорий на уровне Европейского Союза – юриспруденция CJUE», докторская диссертация, Кишинев, 2023

Структура диссертации состоит из: аннотации (на трех языках), списка сокращений, введения, 3 глав, общих выводов и рекомендаций, библиографии из 315 наименований и 2 приложений, 142 страниц основного текста, сведений об ответственности, автобиографии автора.

Ключевые слова : природоохранные стратегии; экологические конфликты; охраняемые территории; территория; естественная среда; управление природными ресурсами на уровне общин; сохранение биоразнообразия; экосистемные услуги.

Область обучения: право.

Цель исследования: оно представлено в виде анализа специализированной литературы международных отчетов об охраняемых территориях и дел, рассмотренных CJUE по охраняемым территориям.

Научная новизна и оригинальность: заключается в проведении тщательного и углубленного анализа правовых особенностей создания и управления охраняемыми территориями на уровне UE, как с научной точки зрения, так и с практической точки зрения.

Решаемые важные научные задачи: они заключаются в разработке отдельных особенностей управления охраняемыми территориями с последующим установлением их правового регулирования в соответствии с судебной практикой CJUE.

Теоретическая значимость: Результаты, полученные в ходе научных исследований, послужат основой для следующих исследований: междисциплинарность между международным экологическим правом и управлением средой обитания, биологическое сохранение исчезающих видов, etc.

Прикладная ценность работы: заключается в практической применимости научно-практического исследования, а также в предложениях и рекомендациях по модернизации управления охраняемыми территориями в Республике Молдова.

Внедрение научных результатов: результаты данной работы будут представлены и поддержаны на конференциях, опубликованы в конкретных научных статьях.

TRIBOI MIHĂIȚĂ - CRISTINEL

**REGIMUL JURIDIC AL ARIILOR PROTEJATE LA NIVELUL UNIUNII EUROPENE -
JURISPRUDENȚA CJUE**

Specialitatea științifică: 552.08. DREPT INTERNAȚIONAL ȘI EUROPEAN PUBLIC

Rezumatul tezei de doctor în drept

Aprobat spre tipar: 21.09.2023	Formatul hârtiei 60x841/16
Hârtie of set. Tipar of set.	Tiraj 30ex.
Colide tipar: 1,7	Comanda nr.22

© Triboi Mihăiță, 2023

Editura
Tipografia "Pulsul Pieței",
Chișinău, str. Gh. Iablocikin, 5